

ІСТОРІОГРАФІЯ, БІБЛІОГРАФІЯ, ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО

УДК [930:630] (477.83/.86) "18/19"

Володимир КЛАПЧУК

*доктор історичних наук, професор,
завідувач кафедри готельно-ресторанної та курортної справи
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»*

ORCID.org/0000-0003-1788-794X

volodymyr_klapchuk@ukr.net

DOI: 10.33402/up.2018-11-165-174

Михайло КЛАПЧУК

*кандидат географічних наук,
доцент кафедри туризму
Львівського національного університету імені Івана Франка,*

ORCID.org/0000-0002-8835-7674

Klapchuk.m@gmail.com

DOI: 10.33402/up.2018-11-165-174

ІСТОРІОГРАФІЯ ТА ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА ГАЛИЧИНИ ДОРАДЯНСЬКОГО ПЕРІОДУ

Наведено інформацію про опубліковані та неопубліковані матеріали польських і українських вчених щодо вивчення питань, пов'язаних в веденням лісового господарства, лісоексплуатації, лісоству, транспортних комунікацій, допоміжних лісових промислів і ремесел Галичини впродовж XIX – першої третини XX ст. Історіографію з проблем лісового комплексу можна умовно поділити на кілька дослідницьких періодів: публікації кінця XIX – початку XX ст.; міжвоєнного періоду XX ст.; радянської доби; праці дослідників незалежної України. З польських дослідників слід виокремити праці С. Ігнатовича, С. Губіцького, Я. Топфера.

У радянський період і часи незалежності України вивченню окремих компонентів лісопромислового комплексу приділяли увагу Г. Ковальчак, В. Грабовецький, М. Глушко, Р. Федина, І. Жалоба, Р. Юркевич та ін.

Основні документи з досліджуваного періоду зберігають у фондах Центрального державного історичного архіву України у Львові: «Галицьке намісництво», «Галицька дирекція лісів і державних маєтків», «Крайова земельно-податкова комісія», де зібрані матеріали за 1772–1921 рр. Значний матеріал з досліджуваної проблеми можна знайти в

Державному архіві Івано-Франківської області, у фондах: «Станиславівське воєводське управління», «Станиславівський інспекторат праці 45 округу».

Значна частина матеріалу міститься у численних статистичних щорічниках («Handbuch des Statthalerei-Gebietes in Galizien», «Podręcznik statystyki Galicyi», «Rocznik statystyki Galicyi», «Rocznik statystyki przemysłu i handlu krajowego», «Sprawozdanie z działalności administracji lasów państwowych i władz ochrony lasów», «Statystyka Polski», «Wiadomości statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego»).

Ключові слова: лісове господарство, лісоексплуатація, лісосплав, промисел, ремесло, транспорт.

Історіографія. Традиційна господарська діяльність населення Галичини впродовж останніх століть цікавили дослідників кількох поколінь. Загалом історіографію проблеми можна умовно поділити на кілька дослідницьких періодів: публікації кінця XIX – початку XX ст.; міжвоєнного періоду XX ст.; радянської доби; праці дослідників незалежної України. Серед основних аспектів вивчення регіону були й залишаються і господарський комплекс в цілому, і його складові, насамперед ведення лісового господарства та переробка лісових ресурсів. Окрім цього, дослідженню підлягали і притаманні місцевому населенню галузі господарювання – домашні промисли та ремесла, пов'язані з переробкою лісових ресурсів.

На основі статистичних довідників Польщі та власних досліджень, інформацію про розташування тартаків подав С. Ігнатович¹, лісосплав Черемошем описав С. Губіцький², загальну характеристику лісового господарства Станиславівського воєводства – Я. Топфер³.

Великий інтерес у дослідників Карпат викликало питання лісосплаву як в історичному аспекті, так і в плані перспектив використання у другій половині XX ст.⁴ Узагальнена інформація про домашні промисли та ремесла Гуцульщини, пов'язані з використанням лісових ресурсів, наведена в колективній монографії львівських учених «Гуцульщина»⁵. Українську дерев'яну скульптуру та

¹ Ihnatowicz S. Rozmieszczenie tartaków. *Kwartalnik statystyczny*. 1932. T. IX. S. 298–313.

² Hubicki S. Splaw drewna na Czeremoszu. Lwów, 1935. 12 s.

³ Toepfer J. Lasy województwa stanislawiewskiego w świetle cyfr. *Złoty szlak*. Stanisławów, 1938. R. I. Z. 2. S. 50–53.

⁴ Пышкин Б.А., Пиотровский А.В. Лесосплав и лесосплавные сооружения на реках Украины. Киев : Изд-во АН УССР, 1955. 161 с.; Пиотровский А.В. Сплав лісу на гірських ріках Закарпатської області УРСР. *Питання розвитку продуктивних сил західних областей Української РСР*. Київ : Вид-во АН УРСР, 1954. С. 266–270; Слюсаренко Л.И. Горный лесосплав в Украинской ССР. М.–Л. : Гослесбумпром, 1956. 60 с.

⁵ Горинь Г.Й., Грендиш Я.Д., Никорак О.І. Домашні промисли і ремесла. *Гуцульщина : Історико-етнографічне дослідження*. Київ : Наукова думка, 1987. С. 125–146.

різьбярство науково досліджує М. Моздир⁶, а народні промисли, – О. Кратюк та О. Ляшенко⁷.

Продуктивною на ниві вивчення історії Гуцульщини є багаторічна праця В. Грабовецького, який висвітлює різні сторони життя гуцулів та інших етнографічних груп українців Галичини, проте основний наголос робить на соціально-політичних процесах. Він індивідуально та у співавторстві опублікував низку наукових і науково-популярних видань про окремі аспекти історії краю⁸.

Надзвичайно важливим для економічного освоєння Галичини було будівництво та експлуатація залізниць, насамперед, вузькоколіюк, якими транспортували лісопродукцію. Історії їхнього виникнення та експлуатації в Українських Карпатах приділяли увагу О. Балицький⁹, А. Бассараб, Н. Білик¹⁰, П. Гранкін¹¹, Г. Ковальчак¹², П. Лазечко та ін.¹³ Зазначимо, що саме Г. Ковальчак звернув найбільшу увагу на економічний розвиток краю кінця XIX – початку XX ст.¹⁴.

Одним з ініціаторів та натхненників видання «Історії Гуцульщини» був Н. Библюк, який упродовж десятиліть вивчав історію, проблеми експлуатації та розвитку лісового транспорту на Гуцульщині, сам написав понад 20 наукових праць з цієї проблематики. М. Глушко детально дослідив історичні аспекти виникнення,

⁶ Моздир М. Різьбярство. *Гуцульщина : Історико-етнографічне дослідження*. Київ : Наукова думка, 1987. С. 388–405; Його ж. Українська народна дерев'яна скульптура. Київ : Наукова думка, 1980. 192 с.; Його ж. Українська народна меморіальна скульптура. Київ : Наукова думка, 1996. 130 с.

⁷ Кратюк О. Народні промисли Гуцульщини. *Гуцульщина: Історико-етнографічне дослідження*. Київ : Наукова думка, 1987. С. 442–451; Ляшенко О.Г. Писанки. *Гуцульщина: Історико-етнографічне дослідження*. Київ : Наукова думка, 1987. С. 422–431.

⁸ Грабовецький В.В. Антифеодальна боротьба карпатського опришківства XVI–XIX ст. Львів, 1966. 252 с.; Його ж. Гуцульщина XIII–XIX століть : Історичний нарис. Львів, 1982. 151 с.; Його ж. Ілюстрована історія Прикарпаття. 2-ге вид., доп. Івано-Франківськ : Нова зоря, 2004. Т. III. 464 с.; Його ж. Нариси історії Прикарпаття. Івано-Франківськ: Акорд, 1995. Т. 8. Гуцульщина в другій половині XIX – поч. XX століть. 222 с.

⁹ Балицький О.І. Дармштадтська вузькоколіяка. *Промисловий та туристичний транспорт*. 2004. № 3. С. 12–13; Балицький О.І. Спадщина польських залізниць та промисловості – нове спрямування туризму. *Промисловий та туристичний транспорт*. 2003. № 2. С. 70.

¹⁰ Бассараб А.І., Білик Н.В. Рухомий склад вузькоколіїних залізниць : каталог-огляд. Львів : Каменяр, 2002. 36 с.

¹¹ Гранкін П.Є., Лазечко П.В., Сьомочкін І.В., Шрамко Г.І. Львівська залізниця. Історія і сучасність. Львів : Центр Європи, 1996. 175 с.

¹² Ковальчак Г. І. Економічний розвиток західноукраїнських земель. Київ : Наукова думка, 1988. 251 с.

¹³ Лазечко П. В. Передумови будівництва залізниць у Галичині. *Галицька брама*. 1996. № 14. С. 3; Чудійович І., Бассараб А., Гнатишин М. Вузькоколійки Сколівських Бескидів. Львів : Каменяр, 2004. 45 с.

¹⁴ Ковальчак Г. І. Економічний розвиток західноукраїнських земель. 251 с.; Ковальчак Г. І. Розвиток промисловості в західних областях України за 20 років радянської влади (1939–1958 рр.) : історико-економічний нарис. Київ : Наукова думка, 1965. 186 с.

становлення та розвитку лісозаготівель, шляхів сполучення та транспортних засобів на Гуцульщині¹⁵. Про сплав лісу по ріках Гуцульщини писав Р. Федина¹⁶. Лісосплав і правовий аспект використання транспортних артерій на буковинській Гуцульщині проаналізував І. Жалоба¹⁷.

Лісівництво Станиславівщини характеризував Р. Юркевич, який мав безпосереднє відношення до розбудови системи ведення лісового господарства Гуцульщини¹⁸. На межі 1990-х років за ініціативи гуцульської діаспори у США було зібрано та видано матеріали під назвою «Історія Гуцульщини». Перші томи редагував голова гуцульського товариства «Чорногора» в Чикаго, доктор економіки, уродженець Микуличина М. Домашевський¹⁹. Хоча багато даних і подано у викривленому світлі, оскільки вони запозичені з «Історії міст і сіл УРСР», проте, сам факт видання такої комплексної праці, – велике досягнення. А якщо врахувати, що вона вийшла друком у «розквіт» в Україні соціалізму, то це було суттєвим поштовхом до розвитку етнографічних досліджень цього краю.

Значний фактичний матеріал з проблем ведення лісового господарства опублікував В. Клапчук²⁰.

Археографія проблеми. Широку й репрезентативну джерельну базу дослідження можна поділити на такі групи: документи центральних і місцевих орга-

¹⁵ Глушко М.С. Лісозаготівлі. *Гуцульщина: історико-етнографічне дослідження*. Київ : Наукова думка, 1987. С. 119–125; Глушко М.С. Шляхи сполучення та транспортні засоби в Українських Карпатах другої половини XIX – поч. XX ст. Київ : Наукова думка, 1993. 226 с.

¹⁶ Федина Р. Традиції сплаву лісу на Черемоші. *Народна творчість та етнографія*. 1983. № 3. С. 15–17.

¹⁷ Жалоба І.В. Інфраструктурна політика австрійського уряду на північному сході монархії в останній чверті XVIII – 60-х роках XIX ст. (на прикладі шляхів сполучення). Чернівці : Книги–XXI, 2004. 520 с.; Його ж. Пристосування рік та потоків Буковини для потреб лісосплаву в XIX – на початку XX ст. *Вісник центру буковинознавства : секція історична*. Чернівці, 1993. Вип. I. С. 48–58; Його ж. Сплав буковинського лісу Прутом і Черемошом в XIX – на початку XX ст. *З історичного минулого Буковини : зб. наук. ст.* Чернівці, 1996. С. 80–91.

¹⁸ Юркевич Р. Лісівництво Станиславівщини. *Альманах Станиславівської землі*. Нью-Йорк; Торонто; Мюнхен, 1975. С. 228–243.

¹⁹ Історія Гуцульщини / за ред. М. Домашевського. Чикаго; Львів : Логос, 1985. Т. I. 500 с. Т. II. Чикаго : Basilian Press, 1985. 508 с. Т. III. Чикаго : Basilian Press, 1986. 442 с.

²⁰ Клапчук В.М. Ліси Галичини XIX–XX ст. : історіографія проблеми. *Мандрівець*. 2013. № 5. С. 29–32; Його ж. Лісове господарство Східної Галичини XIX – першої третини XX століття. *Схід*. 2008. № 3. С. 76–82; Його ж. Лісове господарство та переробка лісових ресурсів у Галичині до початку другої світової війни. *Історичні студії Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2013. Вип. 9–10. С. 93–101; Клапчук В.М., Проців О.Р. Лісове та мисливське господарство Галичини: монографія. Івано-Франківськ: Фоліант, 2011. 432 с.; Клапчук В.М. Сплав лісу на Гуцульщині у другій половині XIX – першій третині XX століть. *Схід*. 2009. № 2. С. 65–69; Клапчук М.М., Клапчук В.М. Ліси та тартаки Делятинщини в 1880-1939 роках. *Історія Гуцульщини*. Львів, 1999. Т. IV. С. 300–313.

нів влади й управління Речі Посполитої, Австро-Угорщини, міжвоєнної Польщі; фінансово-господарських, політичних, громадських і кооперативних структур; документи церков, зокрема їхні шематизми; спогади й епістолярій учасників і очевидців подій; статистичні матеріали; публікації преси; енциклопедії та довідники.

Для вивчення окремих питань історії господарства неабияке значення мають архівні матеріали з часів середньовіччя, що дають інформацію про започаткування ремесел, торговельних і промислових відносин, розвитку соціальних процесів тощо. У цьому плані велике значення мають фонди Центрального державного історичного архіву у Львові (далі – ЦДІАУЛ), насамперед, «Чистові книги донесень» Бельського²¹ та Галицького²² гродських судів.

У Францисканській метриці²³ містяться перші статистичні матеріали щодо фінансового стану господарства та фізичних осіб, інформація податкових управлінь²⁴, матеріали за податковими округами²⁵.

Основні документи з досліджуваного періоду зберігають у фонді 146 «Галицьке намісництво», де зібрані матеріали за 1772–1921 рр. Фонд поділений на два томи, у першому – матеріали за 1790–1846, в другому – за 1773–1920 рр. Зокрема, використано детальні описи будівництва шосейної дороги Делятин – Угорський кордон в 1825–1830 рр.²⁶, матеріали про будівництво залізничної гілки до фірми Кляйн у м. Делятин²⁷, звіти про діяльність товариств «Локальбан Делятин – Коломия – Стефанівка»²⁸, списки державних маєтків у Східній і Західній Галичині²⁹, листування з Міністерством землеробства, староством у Косові про видачу концесії на сплав дерева рікою Черемош³⁰. Матеріали з Галицької фінансової прокуратури містять дані про нерухоме майно в окремих селах Галичини³¹.

У Фонді 160 «Галицька крайова фінансова дирекція, м. Львів, 1850–1918 рр.» є окремі статистичні відомості про стан маєтків населених пунктів³².

Детальні господарські справи у лісовому комплексі та деревообробній промисловості збережено у Фонді 169 «Галицька дирекція лісів і державних маєтків,

²¹ Центральний державний історичний архів України (далі – ЦДІАЛ України). Ф. 1. Оп. 1. Спр. 528.

²² ЦДІАЛ України. Ф. 5. Оп. 1. Спр. 59, 142, 171, 197, 220.

²³ ЦДІАЛ України. Ф. 20. Оп. VI. Спр. 103–104, 123–133, 135–138, 140–143, 171; ЦДІАЛ України. Ф. 20. Оп. XI. Спр. 17, 31, 38–64, 84–100, 107–112, 118, 125–139; ЦДІАЛ України. Ф. 20. Оп. XIX. Спр. 40.

²⁴ ЦДІАЛ України. Ф. 20. Оп. XX. Спр. 316–317.

²⁵ Францисканська, 1819–1820 метрика // ЦДІАЛ України. Ф. 20. Оп. VI. Спр. 103, 133.

²⁶ Галицьке намісництво, м. Львів, 1772–1921 // ЦДІАЛ України. Ф. 146. Оп. 4. Спр. 53.

²⁷ Там само. Оп. 23. Спр. 1878.

²⁸ Там само. Оп. 25. Спр. 5823.

²⁹ Там само. Оп. 65. Спр. 255.

³⁰ Там само. Оп. 68. Спр. 695.

³¹ Галицька фінансова прокуратура, м. Львів, 1798–1804. ЦДІАЛ України. Ф. 159. Оп. 9. Спр. 2231–2350.

³² Галицька крайова фінансова інспекція, м. Львів, 1850–1918. ЦДІАЛ України. Ф. 160. Оп. 5. Спр. 164.

1873–1918 рр.», де містяться документи про здачу в оренду управлінням державного майна приватним особам нерухомого майна, зокрема млинів, лісопильного заводу та каменоломні з описом їх технічних характеристик³³. У цьому ж фонді наявні матеріали щодо встановлення меж між лісництвами з 1877–1890 рр., про викуп і врегулювання сервітутного права, топографічна карта управління державного майна, проекти будівництва лісової дороги Делятин – Луг і будівництва мостів на лісових дорогах³⁴.

Матеріали з обліку та плани земельних ділянок з вказівкою їхніх власників за окремими населеними пунктами зібрано у Фонді 186 «Крайова земельно-податкова комісія»³⁵.

Значний матеріал з досліджуваної проблеми можна знайти в Державному архіві Івано-Франківської області. Так, у Фонді 2 «Станиславівське воєводське управління» зберігають документи, звіти та інформації усіх відділів воєводства. Важливими для дослідження є доповідні записки та телефонограми повітових староств Станиславівського воєводства³⁶; короткі, економічні та політичні звіти повітів³⁷ розподілені за тематикою у таких відділах: президіальному, громадської безпеки, громадсько-політичному, безпеки. Відомості повітових староств про кількість робітників, зайнятих на підприємствах лісової промисловості містяться в матеріалах загального відділу³⁸.

Документи адміністративного відділу воєводського управління дають можливість проаналізувати стан господарства окремих прикарпатських повітів. Зокрема, це стосується будівництва вузькоколіїної залізниці³⁹, господарських справ та технічних характеристик лісопильних заводів⁴⁰. Значний документальний матеріал подано в статистичних річних звітах та інформаціях про промислові підприємства та зайнятих на них робітників, об'єми випущеної продукції тощо⁴¹.

Цей фонд містить фінансовий звіт польсько-румунської комісії про експлуатацію р. Черемош⁴², матеріали про будівництво залізної дороги Кути – Гринява⁴³, статистику повітових староств про лісову охорону в приватних лісах⁴⁴, площі гмін-

³³ Галицька дирекція лісів і державних маєтків, 1873–1918. *ЦДІАЛ України*. Ф. 169. Оп. 1. Спр. 6, 7, 9, 29, 68, 438, 639.

³⁴ Там само. Ф. 169. Оп. 1. Спр. 172, 283, 561, 623, 754.

³⁵ Крайова земельно-податкова комісія, м. Львів, 1869–1939. *ЦДІАЛ України*. Ф. 186. Оп. 1. Спр. 5796–5997, 5804, 5833, 5914, 5923, 5925, 5991, 5993; Крайова земельно-податкова комісія, м. Львів, 1869–1939. *ЦДІАЛ України*. Ф. 186. Оп. 2. Спр. 137.

³⁶ Станиславівське воєводське управління. Воєнний відділ, 1927–1939. *Держархів Івано-Франківської області*. Ф. 2. Оп. 1. Спр. 797.

³⁷ Там само. Спр. 1819, 2124, 2135.

³⁸ Там само. Оп. 2. Спр. 779.

³⁹ Там само. Оп. 6. Спр. 60.

⁴⁰ Там само. Спр. 213, 589–591, 597.

⁴¹ Там само. Спр. 314, 409, 513.

⁴² Там само. Оп. 9. Спр. 212.

⁴³ Там само. Спр. 214–221, 228.

⁴⁴ Там само. Спр. 545.

них лісів⁴⁵ тощо. Держава надавала великого значення об'ємам лісокористування⁴⁶, контролювала наявність приватних лісів і діяльність їхніх власників⁴⁷. Особливої уваги заслуговує інформація про лісові масиви воєводства⁴⁸. Керівництво повітів щорічно звітувало перед відповідними управліннями воєводства про кількість промислових підприємств в цілому і тартаків, про власників цегельних заводів і каменоломень⁴⁹ тощо. Загальна характеристика господарського та суспільно-політичного життя повітів відображена у зведеннях про повіти воєводства та у звітах воєводської канцелярії про роботу відділів Станиславівського воєводського управління⁵⁰.

Фонд 262 «Станиславівський інспекторат праці 45 округу» дає можливість ознайомитись з фактичним дотриманням керівництвом промислових підприємств трудового законодавства, насамперед, восьмигодинного робочого дня та техніки безпеки⁵¹, технічними описами і планами лісопильних заводів⁵².

Багато інформації отримано з періодичних видань («Sylwan» та ін.), календарів і путівників. Детальну інформацію про ремісників краю в окремих населених пунктах знаходимо в «Księgach adresowych Polski», що регулярно видавались у міжвоєнних роках. Важливе місце серед джерел посідають науково-довідкові та статистичні матеріали (довідники «Skorowidz gminny Galicyi», «Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej», «Skorowidz przemysłowo-handlowy Królestwa Galicyi», «Skorowidz wszystkich miejscowości położonych w Królestwie Galicyi i Lodomeryi»), які ґрунтуються, здебільшого, на даних переписів населення. Тут подається, крім іншого, й розподіл земельних угідь.

Інформацію щодо окремих галузей господарювання, демографічних показників та ін. дають «Rocznik statystyki Galicyi», «Rocznik statystyki przemyslu i handlu krajowego», «Rocznik ziem wschodnich». Зокрема, там є статистичні матеріали про ліси Галичини в розрізі повітів, інформація про власність на лісові угіддя, стан лісів, рівень рентної плати, вартість лісоматеріалів та їхнє перевезення в різні країни Європи. Особливо наведено відомості про тартаки, їхню механізацію, об'єми переробки деревини та її вартість. Важливими є й матеріали про виробництво гонтів, столярних виробів, поташу, забезпечення солеварень та гут дровами тощо.

Подібні дані містяться також у періодичних статистичних виданнях («Handbuch des Statthalerei-Gebietes in Galizien», «Handbuch des Lemberger Statthaltereigebietes in Galizien», «Podręcznik statystyki Galicyi», «Polska gospodarcza», «Provinzial-Handbuch der Königreiche Galizien und Lodomerien», «Statystyka Polski», «Wiadomości

⁴⁵ Держархів Івано-Франківської області. Ф. 2. Оп. 1. Спр. 2146.

⁴⁶ Там само. Спр. 1710, 2154.

⁴⁷ Там само. Оп. 13. Спр. 590, 632.

⁴⁸ Там само. Оп. 14. Спр. 78.

⁴⁹ Там само. Оп. 10. Спр. 47, 62а, 73.

⁵⁰ Там само. Оп. 14. Спр. 51.

⁵¹ Станиславівське окружне видобувного управління, 1889–1939. Держархів Івано-Франківської області. Ф. 262. Оп. 1. Спр. 72, 83, 91–92, 102, 141, 146–147, 149–150, 175–176, 182, 192, 202, 213, 232–233, 247, 265–266, 275–278, 296, 321, 340, 346, 357, 360–361, 528, 742, 743, 752, 1070.

⁵² Там само. Спр. 227, 441, 488.

statystyczne o stosunkach krajowych», «Wiadomości statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego», «Bevölkerung und Viehstand von Galizien nach der Zahlung», «Landes-Regierungsblatt für das Kronland Galizien»). Деталі про окремі галузі господарювання наведено в спеціальних тематичних довідниках («Sprawozdanie z działalności administracji lasów państwowych i władz ochrony lasów»).

Інформацію про стан ремісничої справи, видатних митців, технологію виробництва столярних, різьбярських та мосяжних виробів знаходимо у звітах Крайового наукового закладу для столярства, токарства, різьбярства і металевої орнаментики у Вижниці. Митці інколи виставляли свої роботи на виставках різних міст, про що свідчать відповідні публікації. Загальні ремісничі справи та особливості виробництва продукції описано в багатьох виданнях, зокрема, у «Przemysł i handel», «Sprawozdania Komisji do badania historii sztuki w Polsce», «Stan rzemiosła w Polsce», «Źródła dziejowe» та ін. Статистичний довідник «Mały rocznik statystyczny» містить матеріали, що стосуються Польщі загалом, а також відокремлені дані за воєводствами і повітами, зокрема щодо лісового господарства.

REFERENCES

Balyckij, O. I. (2004). Darmshtadtska vuzkokolijka. *Promyslovij ta turystychnyj transport*. 3, 12-13 [in Ukrainian].

Balyckij, O. I. (2003). Spadshhyna polskyh zaliznyc ta promyslovosti – nove spryamuvannya turyzmu. *Promyslovij ta turystychnyj transport*. 2, 70 [in Ukrainian].

Bassarab, A. I., Bilyk, N.V. (2002). Ruchomyj sklad vuzkokolijnych zaliznyc : katalog-oglyad. Lviv : Kamenyar [in Ukrainian].

Glushko, M. S. (1987). Lisozagotivli. *Guczulshhyna: istoryko-etnografichne doslidzhennya*. Kyiv: Naukova dumka, 119-125 [in Ukrainian].

Glushko, M. S. (1993). *Shlyahy spoluchennya ta transportni zasoby v Ukrayinskyh Karpatah drugoyi polovyny XIX – poch. XX st.* Kyiv : Naukova dumka [in Ukrainian].

Goryn', G. J., Grendysh, Ya. D., Nykorak, O. I. (1987). Domashni promysly i remesla. *Guczulshhyna : Istoryko-etnografichne doslidzhennya*. Kyiv : Naukova dumka, 125-146 [in Ukrainian].

Graboveckij, V. V. (1966). *Antyfeodalna borotba karpatskogo opryshkivstva XVI–XIX st.* Lviv : Vyd-vo Lv. un-tu [in Ukrainian].

Graboveckij, V. V. (1982). *Guczulshhyna XIII–XIX stolit : Istorychnyj narys*. Lviv : Vyd-vo pry Lv. derzh. un-ti vydavn. obyednannya «Vyshha shkola» [in Ukrainian].

Graboveckij, V. (2004). *Ilyustrovana istoriya Prykarpattya*. 2–ge vyd., dop. (Vol. 3). Ivano-Frankivsk : Nova zorya [in Ukrainian].

Graboveckij, V. V. (1995). *Narysy istoriyi Prykarpattya*. Ivano-Frankivsk: (Vol. 8: *Guczulshhyna v drugij polovyny XIX – poch. XX stolit*) [in Ukrainian].

Grankin, P. Ye., Lazechko, P. V., Somochkin, I. V., Shramko, G. I. (1996). *Lvivska zaliznyca. Istorija i suchasnist*. Lviv : Centr Yevropy [in Ukrainian].

Zhaloba, I. V. (2004). *Infrastruktorna polityka avstrijskogo uryadu na pivnichnomu shodi monarxiyi v ostannij chverti XVIII – 60-x rokax XIX st. (na prykladi shlyahiv spoluchennya)*. Chernivci : Knygy–XXI [in Ukrainian].

Zhaloba, I. V. (1993). Prystosuvannya rik ta potokiv Bukovyny dlya potreb lisosplavu v XIX – na pochatku XX st. *Visnyk centru bukovynoznavstva : sekciya istorychna*. (Vol. I). Chernivci, 48-58 [in Ukrainian].

Zhaloba, I. V. (1996). Cplav bukovynskogo lisu Prutom i Cheremoshom v XIX – na pochatku XX st. *Z istorychnogo mynulogo Bukovyny : zb. nauk. st.* Chernivci, 80-91 [in Ukrainian].

Domashevskyj, M. (Ed.). (1985–1986). *Istoriya Guczulshhyny*. (Vol. 1-3).

Chykago; Lviv : Logosv[in Ukrainian].

Klapchuk, V. M. (2013). Lisy Galychyny XIX–XX st. : istoriografiya problemy. *Mandrivec*, 5, 29-32 [in Ukrainian].

Klapchuk, V. M. (2008). Lisove gospodarstvo Shidnoyi Galychyny XIX – pershoji tretyny XX stolittya. *Skhid*, 3, 76-82

Klapchuk V.M. Lisove gospodarstvo ta pererobka lisovyh resursiv u Galychyni do pochatku drugoyi svitovoyi vijny. *Istorychni studiyyi Sxidnoyevropejskogo nacionalnogo universytetu imeni Lesi Ukrayinky*. 2013, 9–10, 93-101 [in Ukrainian].

Klapchuk, V. M., Prociv, O. R. (2011). *Lisove ta myslyvske gospodarstvo Galychyny: monografiya*. Ivano-Frankivsk: Foliant [in Ukrainian].

Klapchuk, V. M. (2009). Splav lisu na Guczulshhyni u drugij polovyni XIX – pershij tretyni XX stolit. *Skhid*, 2, 65-69 [in Ukrainian].

Klapchuk, M. M., Klapchuk, V. M. (1999). Lisy ta tartaky Delyatynshhyny v 1880–1939 rokah. *Istoriya Guczulshhyny*. (Vol. 4). Lviv, 300-313

Kovalchak, G. I. (1988). *Ekonomichnyj rozvytok zahidnoukrayinskykh zemel*. Kyiv : Naukova dumka [in Ukrainian].

Kovalchak, G. I. (1965). *Rozvytok promyslovosti v zahidnykh oblastiakh Ukrayiny za 20 rokiv radyanskoyi vlady (1939–1958 rr.) : istoryko-ekonomichnyj narys*. Kyiv : Naukova dumka [in Ukrainian].

Kratyuk, O. (1987). Narodni promysly Guczulshhyny. *Guczulshhyna: Istoryko-etnografichne doslidzhennya*. Kyiv : Naukova dumka, 442-451 [in Ukrainian].

Lazechko, P. V. (1996). Peredumovy budivnytstva zaliznyc u Galychyni. *Galycka brama*, 14, 3 [in Ukrainian].

Lyashenko, O. G. (1987). Pysanky. *Guczulshhyna: Istoryko-etnografichne doslidzhennya*. Kyiv : Naukova dumka, 422-431 [in Ukrainian].

Mozdyr, M. (1987). Rizbyarstvo. *Guczulshhyna : Istoryko-etnografichne doslidzhennya*. Kyiv : Naukova dumka, 388-405 [in Ukrainian].

Mozdyr, M. I. (1980). *Ukrayinska narodna derevyana skulptura*. Kyiv : Naukova dumka [in Ukrainian].

Mozdyr, M. I. (1996). *Ukrayinska narodna memorialna skulptura*. Kyiv : Naukova dumka [in Ukrainian].

Pyshkin. B. A., Pyetrovskyj, A. V. (1955). *Lesosplav y lesosplavnyesooruzhenyya na rekax Ukrayny*. Kiev : Y'zd-vo AN USSR

Piotrovskyj, A. V. (1954). Splav lisu na girskykh rikax Zakarpatskoyi oblasti URSR. *Pytannyya rozvytku produktyvnykh syl zahidnykh oblastej Ukrayinskoyi RSR*. Kyiv : Vyd-vo AN URSR, 266-270 [in Ukrainian].

Slyusarenko, L. Y. (1956). *Gornyj lesosplav v Ukraynskoj SSR*. Moskva : Goslesbumprom [in Russian].

Fedyna, R. (1983). Tradyciji splavu lisu na Cheremoshi. *Narodna tvorchist ta etnografiya*. 3, 15-17 [in Ukrainian].

Chudijovych, I., Bassarab, A., Gnatyshyn, M. (2004). Vuzkokolijky Skolivskyh Beskydiv. Lviv : Kamenyar [in Ukrainian].

Yurkevych, R. (1975). Lisivnyctvo Stanyslavivshhyny. *Almanah Stanyslavivskoyi zemli*. Nyu-York; Toronto; Myunchen, 228-243 [in Ukrainian].

Hubicki, S. (1935). *Splaw drewna na Czeremoszu*. Lwów [in Polish].

Ihnatowicz, S. (1932). Rozmieszczenie tartaków. *Kwartalnik statystyczny*, IX, 298-313 [in Polish].

Toepfer, J. (1938). Lasy wojewodstwa stanislawiewskiego w świetle cyfr. *Złoty szlak*. Stanisławów, 2, 50-53 [in Polish].

Till, E. (1892). *Wykład prawa rzeczowego ausriackiego (prawo własności, prawo służebności i prawo zastawu)*. [2-e wyd.]. (Vol. 2). Lwów : Nakładem księgarni Seyfartha i Czajkowskiego, 177-184 [in Polish].

Volodymyr Klapchuk, Mukhajlo Klapchuk. Historiography and source base of the forestry of Galicia before the Soviet period

In the article is given information about published and unpublished materials of Polish and Ukrainian scientists on the study of issues related to forestry, forest industries, logging, transport communications, timber rafting and crafts of Galicia during the XIX – the first third of the XX century. The historiography on the problems of the forest complex can be divided into several research periods: publications of the late XIX – early XX centuries; the interwar period of XX century; the Soviet era; works of independent Ukraine researchers. From the Polish researchers should be pointed on the works of S. Ignatovich, S. Gubitsky, J. Topfer.

In the Soviet period and the times of Ukraine's independence, the attention of G. Kovalchak, V. Grabovetsky, M. Glushko, R. Fedyna, I. Zhaloba, R. Yurkevich, and others were pointed in the study of individual components of the forestry.

The source database covers funds and historical documents. The main documents from the discovered period are stored in the funds of the Central State Historical Archives of Ukraine in Lviv: «Halych governorate», «Halych directorate of forests and state estates», «Regional land and tax commission», where materials for 1772–1921 were collected. The investigated problem can be found in the Ivano-Frankivsk Regional State Archives, in the funds: «Stanislavian Provincial Administration», «Stanislavian Labor Inspectorate 45 district».

Much of the material is contained in numerous statistical yearbooks («Handbuch des Statthalerei-Gebietes in Galizien», «Podręcznik statystyki Galicyi», «Rocznik statystyki Galicyi», «Rocznik statystyki przemysłu i handlu krajowego», «Sprawozdanie z działalności administracji lasów państwowych i władz ochrony lasów», «Statystyka Polski», «Wiadomości statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego»).

Key words: forestry, forest industry, crafts, transport, logging, timber rafting.